

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/28/2017
Identifikačné číslo spisu:	1109240062
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1109240062.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne R. V. N., so sídlom kancelárie v Košiciach, Masarykova 21, správkyne konkurznej podstaty úpadcu Rapid life životnej poisťovne, a.s. v konkurze, so sídlom v Košiciach, Garbiarska 2, IČO: 31 690 904, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Národná banka Slovenska, so sídlom v Bratislave, Imricha Karvaša 1, IČO: 30 844 789, zastúpená JUDr. Tomášom Borecom, advokátom v Bratislave, Kozia 20, o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 22C/372/2009, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 21. júla 2016 sp. zn. 10Co/25/2016, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 21. júla 2016 sp. zn. 10Co/25/2016 a medzitýmny rozsudok Okresného súdu Bratislava I z 12. októbra 2015 č. k. 22C/372/2009-429 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súde Bratislava I na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobou doručenu 3. apríla 2009 Okresnému súde Košice I, postúpenou Okresnému súde Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) 28. októbra 2009 a zmenenou na pojednávaní 24. júna 2011 sa žalobkyňa Rapid life životná poisťovňa, a.s. v konkurze domáhala voči pôvodne označeným žalovaným 1/ Slovenskej republike, za ktorú koná Národná banka Slovenska, 2/ Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo financií Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), zaplattenia sumy vo výške 32 189 864 € s príslušenstvom spoločne a nerozdielne titulom náhrady škody, ktorá jej vznikla z dôvodu nesprávneho úradného postupu orgánov štátnej správy v oblasti poisťovníctva.

2. Súd prvej inštancie medzitýmnym rozsudkom z 12. októbra 2015 č. k. 22C/372/2009-429 rozhodol, že právny základ nároku žalobkyne na náhradu škody voči pôvodne označenej žalovanej 1/ Slovenskej republike, za ktorú koná Národná banka Slovenska je daný a žalobou voči pôvodne označenej žalovanej 2/ Slovenskej republike, za ktorú koná ministerstvo zamietol. Vo vzťahu k výške škody a náhrade trov konania vyslovil, že o nich rozhodne v konečnom rozhodnutí. V prejednávanej veci posúdil žalobou uplatnený nárok ako nárok na náhradu škody vzniknutej nesprávnym úradným postupom podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) účinného od 1. júla 2004, nakoľko nesprávny úradný

postup orgánov štátnej správy (Národnej banky Slovenska a ministerstva) bol podľa žalobkyne dokonáný vykonaním kontroly v roku 2008. Na základe vykonaného dokazovania a s poukazom na § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. a § 100 ods. 1 vetá druhá a tretia Občianskeho zákonníka ustálil, že právo žalobkyne na náhradu škody nebolo premlčané. Žalobkyňa sa o vzniku škody dozvedela, resp. mohla dozvedieť 29. októbra 2007, kedy Národná banka Slovenska ako orgán dohľadu v protokole z dohľadu č. ODO-12990/2007 z 29. októbra 2007 vytkla žalobkyni nedostatok v činnosti poisťovne spočívajúci v tom, že kalkulačné vzorce na výpočet poistného a technických rezerv produktov životného poistenia nezohľadňovali všetky záväzky poisťovne voči poisteným, pričom žaloba bola na Okresný súd Košice I podaná 3. apríla 2009 a návrh na pristúpenie ministerstva do konania na strane žalovaného 4. júna 2009. Z uvedených dôvodov námietku premlčania vyhodnotil ako nedôvodnú. Následne skúmal, ktorý z orgánov označených v žalobe je oprávnený konať za štát v danom spore. S poukazom na zákon č. 329/2000 Z. z. o Úrade pre finančný trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 329/2000 Z. z.“), zákon č. 96/2002 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 96/2002 Z. z.“) a § 1 ods. 2, 3 písm. a), § 45 ods. 1 až 6 zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 747/2004 Z. z.“) uviedol, že všetky kompetencie, práva a záväzky Úradu pre finančný trh, ktoré predtým ako orgánu dozoru nad poisťovníctvom prináležali ministerstvu, prešli na Národnú banku Slovenska, ktorá má v tomto konaní oprávnenie konať za štát. Vzhľadom na uvedenú žalobu voči pôvodnej žalovanej 2/ zamietol. Ďalej skonštatoval splnenie základných predpokladov objektívnej zodpovednosti štátu za škodu, ktorými sú a/ existencia škody ako majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch, b/ nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup orgánu štátu a c/ príčinná súvislosť medzi škodou a nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Vykonaným dokazovaním mal preukázať, že postupom žalovanej, resp. jej právnych predchodcov, keď ako orgán dozoru nad poisťovníctvom schválila matematicky nesprávne poistné kalkulácie obsiahnuté v právne záväznom obchodnom pláne žalobkyne a neskôr ju následnými kontrolami nad ich dodržiavaním vykonanými v rokoch 1999 a 2003 utvrdzovala v ich správnosti, bola žalobkyni spôsobená škoda spočívajúca v inkasovaní nesprávne kalkulovaného poistného v nižšej výške pri produkte UDP - K, keďže bola viazaná kalkuláciami schválenými štátnym orgánom. Uviedol, že z listu Národnej banky Slovenska č. ODT-7467/2012 z 30. júla 2012 vyplýva, že orgán štátneho dozoru nad poisťovníctvom (do roku 2000 ministerstvo, neskôr Úrad pre finančný trh) schválil kalkulácie a sadzby poistného po zistení, že sú poistno-matematicky správne, čím sa pre poskytovateľa poistného (žalobkyňu) stali záväznými a boli zárukou bezpečného fungovania poisťovne s tým, že dodržiavanie schválených kalkulácií a sadzieb poistného bolo predmetom pravidelnej kontroly orgánu štátneho dozoru nad poisťovníctvom. Z ďalšieho listu Národnej banky Slovenska č. ODT-13070/2013 z 2. decembra 2013 vyplývalo, že súčasťou povolenia na výkon poisťovacej činnosti na území Slovenskej republiky žalobkyni rozhodnutím ministerstva č. j. 52/1024/1995 z 30. mája 1995 boli schválené všeobecné poistné podmienky pre životné poistenie. Kalkulácie a sadzby poistného poistenia UDP - K boli odsúhlasené ministerstvom v rámci povoľovacieho konania a po vydaní povolenia sa stali pre poisťovňu záväznými. Poukázal na skutočnosť, že z uvedeného listu zároveň vyplýva, že v dôsledku Protokolu č. ODO-12990/2007 z 29. októbra 2007 „sa rozhodnutie ministerstva vo vzťahu k poisteniu UDP - K stalo materiálne neplatným“, napriek tomu, že formálne Národná banka Slovenska a ani jej právny predchodca nevydali žiadne osobitné rozhodnutie, ktorým by sa menilo alebo rušilo rozhodnutie ministerstva z roku 1995 vo vzťahu k poisteniu sadzby UDP - K. Dôvodil, že nesprávny úradný postup žalovanej spočíval v nedostatočnom plnení zákonných povinností, ktoré jej ukladal zákon č. 24/1991 Zb. o poisťovníctve (ďalej len „zákon č. 24/1991 Zb.“), účinný od 8. februára 1991 do 28. februára 2002, počas schvaľovania žalobkyňou predložených matematicko-poistných kalkulácií a sadzieb a následnej kontroly ich dodržiavania, kedy žalobkyňu opakovane utvrdzovala v ich správnosti. O uvedenom svedčia výsledky kontrolnej činnosti ministerstva z 31. júla 1999 a Úradu pre finančný trh z 28. mája 2003, pri ktorých nebol žalobkyni vytknutý nesprávny postup pri kalkulácii poskytovaných poistných produktov, ani pri kontrole obchodného plánu a v sadzbách poistného. V dôsledku uvedeného nesprávneho úradného postupu žalovanej vznikla žalobkyni škoda spočívajúca v rozdiely žalobkyňou skutočne vybraného poistného vypočítaného podľa nesprávne schválených kalkulačných vzorcov a poistného, ktoré by zohľadňovalo všetky záväzky voči poisteným, ktoré sa žalobkyňa zaväzovala plniť v prípade, ak dôjde k poistnej udalosti. V dôvodoch svojho rozhodnutia skonštatoval, že mal v konaní preukázanú

príčinnú súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom žalovanej a spôsobenou škodou, keďže k výberu nižšieho poistného od poistencov žalobkyňou došlo výlučne na základe schváleného rozhodnutia vydaného ministerstvom č. j. 52/1024/1995 z 30. mája 1995, keď žalovaná nesprávnym úradným postupom zavŕšeným „Skončením dohľadu na mieste“ dňa 15. februára 2008 zapríčinila, že žalobkyňa vyberala poistné v nesprávnej výške, avšak v súlade s kalkulačnými vzorcami uvedenými v dokumente Poistno-matematické metódy na výpočet poistného a technickým rezerv schválenými právnym predchodcom žalovanej. O základe uplatneného nároku rozhodol medzitýmnym rozsudkom podľa § 152 ods. 2 O.s.p. s tým, že o výške škody a náhrade trov konania rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku.

3. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 21. júla 2016 sp. zn. 10Co/25/2016 medzitýmnym rozsudkom súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny [§ 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)]. Skonštatoval, že súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav veci, vykonal potrebné dokazovanie, jeho výsledky správne zhodnotil a dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré náležite odôvodnil. V celom rozsahu sa stotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie, že žalovaná zodpovedá žalobkyni za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom jej orgánov dozoru (dohľadu) nad poisťovníctvom. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil (§ 387 ods. 2 CSP), že zákonnou povinnosťou žalobkyne žiadajúcej vydanie povolenia na podnikanie v poisťovníctve bolo predložiť obchodný plán, ktorý podľa § 11 ods. 1, 3 zákona č. 24/1991 Zb., účinného od 8. februára 1991 do 28. februára 2002, musel obsahovať aj kalkulácie poistných produktov. K tvrdeniu žalovanej, že ministerstvo nemalo povinnosť preskúmať obchodný plán a matematické kalkulácie žalobkyne v rámci konania o jej žiadosti na vydanie povolenia na podnikanie poisťovne a tieto schvaľovať, uviedol, že podľa § 9 ods. 1, 3 zákona č. 24/1991 Zb., účinného 30. mája 1995, kedy bolo žalobkyni toto povolenie vydané, orgán dozoru nad poisťovníctvom (v tom čase ministerstvo podľa § 17 zákona č. 24/1991 Zb.) nemohol povolenie vydať, ak zo žiadosti alebo jej podkladov, prípadne z ďalších overených informácií zistil, že žalobkyňa nespĺňa dostatočné odborné predpoklady na výkon predmetu podnikania v poisťovníctve, záujmy ňou poistených nebudú zodpovedajúcim spôsobom zabezpečené alebo nebude schopná v zodpovedajúcej miere dlhodobo plniť svoje záväzky z poistných vzťahov. Súhlasil s právnym názorom súdu prvej inštancie, že podmienky na podnikanie uvedené v žiadosti žalobkyne a jej prílohách, vrátane matematických výpočtov poistného, ktoré boli schválené ministerstvom, sa stali pre žalobkyňu záväzné, keďže orgány dozoru (dohľadu) štátu mali povinnosť plnenie týchto podmienok nielen kontrolovať a sankcionovať, ale aj vyžadovať, aby žalobkyňa podnikala výlučne iba podľa týchto podmienok, ako to vyplýva napríklad z § 18 ods. 1 písm. c) a § 20 ods. 1, 2 zákona č. 24/1991 Zb. Za neopodstatnenú považoval námietku žalovanej, že v čase vydania povolenia na podnikanie v poisťovníctve žalobkyni zo strany ministerstva (r. 1995) nebola ešte poistná matematika právne regulovaná, a preto sa ministerstvo nemohlo dopustiť nesprávneho úradného postupu spočívajúceho v porušení v tom čase neexistujúcich pravidiel poistnej matematiky. Mal za to, že žalovaná si nesprávne zamieňa povinnosť žalobkyne podľa § 31a zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 95/2002 Z. z.“), účinného od 1. mája 2004, určiť výšku poistného na základe poistno-matematických metód tak, aby výška poistného zabezpečovala trvalú splniteľnosť všetkých jej záväzkov vrátane tvorby dostatočných technických rezerv a spôsobu ich umiestnenia, s povinnosťou ministerstva vydať žalobkyni povolenie na podnikanie poisťovne iba v prípade, ak zo žiadosti o jeho vydanie alebo jej podkladov (vrátane matematických kalkulácií poistného) zistilo, že žalobkyňa spĺňa dostatočné odborné predpoklady na výkon predmetu podnikania v poisťovníctve. Dôvodil, že ak ministerstvo vydalo žalobkyni povolenie na podnikanie poisťovne napriek tomu, že z jej žiadosti a k nej pripojených príloh vyplývalo, že sadzby poistného vypočítané žalobkyňou jej neumožnia plniť jej záväzky z poistných vzťahov a zodpovedným spôsobom zabezpečovať záujmy poistených, konalo v rozpore s § 9 ods. 1, 3 a § 11 ods. 1 zákona č. 24/1991 Zb., keď ako orgán dozoru nezabezpečilo vo verejnom záujme hospodárenie poisťovne (žalobkyne), ani záujmy poistených, na ktorých ochranu bolo zákonom povolané (§ 1, § 17 zákona č. 24/1991 Zb.). Uvedená činnosť ministerstva, ktorou v mene štátu vykonávalo právomoc štátneho orgánu (orgánu dozoru) v oblasti poisťovníctva predstavuje nesprávny úradný postup, keďže ministerstvo ako orgán štátnej správy zlyhalo v plnení svojich povinností, ktoré mu vo verejnom záujme ukladal v tom čase účinný zákon č. 24/1991 Zb. Poukázal na skutočnosť, že

ministerstvo pokračovalo v nesprávnom vykonávaní svojej právomoci na úseku štátnej správy v oblasti poisťovníctva aj po vydaní povolenia na podnikanie poisťovne, keď ani dozorom vykonávaným v dňoch 9. júna 1999 až 25. júna. 1999, v rozpore s § 18 ods. 1 písm. b) a § 20 ods. 1 zákona. č. 24/1991 Zb., nezistilo nedostatky v hospodárení poisťovne z hľadiska zabezpečenia plnenia jej záväzkov a jej platobnej spôsobilosti spočívajúce v nedostatočnej tvorbe finančných rezerv v dôsledku vyberania poistného vypočítaného pri produkte UDP - K. Z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyplynulo, že rovnakého pochybenia sa dopustil aj Úrad pre finančný trh, na ktorý zákonom č. 96/2002 Z. z. prešla dohľadová pôsobnosť nad subjektmi podnikajúcimi v poisťovníctve, keď počas dohľadu vykonávaného u žalobkyne 13. februára 2003 v rozpore s § 12 ods. 1 citovaného zákona objektívne nezistil nedostatky v činnosti žalobkyne pri predaji nesprávne vypočítanej sadzby poistného na poistenie UDP - K. Ako nedôvodnú vyhodnotil námietku žalovanej o absencii príčinnej súvislosti medzi škodou spôsobenej žalobkyňou a nesprávnym úradným postupom orgánov štátu. Ďalej uviedol, že súd prvej inštancie správne posudzoval nesprávny úradný postup žalovanej podľa zákona č. 514/2003 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2004, keďže išlo o jeden celok, ktorý pretrvával od roku 1995 až do jeho skončenia v roku 2007 a správne ustálil aj skutočnosť, že žalobkyňa sa o škodu mohla dozvedieť najskôr 29. októbra 2007, kedy jej Národná banka Slovenska v Protokole č. ODO-12990/2007 z 29. októbra 2007 vytkla vady v sadzbách poistného na poistenie UDP - K. V súvislosti so vznesenou námietkou premĺčania argumentoval, že aj podľa § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., aj podľa § 21 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) sa právo na náhradu škody premĺči za tri roky odo dňa, kedy sa žalobkyňa o škodu dozvedela, a preto uplatnenie ustanovení zákona č. 58/1969 Zb. pri posudzovaní premĺčania nároku žalobkyne na náhradu škody nemôže byť pre žalovanú priaznivejšie. Vo vzťahu k subjektu, ktorý je oprávnený zastupovať štát v danom spore uviedol, že týmto subjektom je Národná banka Slovenska, ktorá je univerzálnym právnym nástupcom bývalého Úradu pre finančný trh v oblasti štátnej správy poisťovníctva, teda je aj subjektom, ktorý koná v mene štátu vo veciach škody, ktorá bola týmto úradom, ako jej univerzálnym právnym predchodcom (§ 45 zákona č. 747/2004 Z. z.) spôsobená žalobkyňou, keďže zo znenia uvedených zákonných ustanovení jednoznačne vyplýva, že na Národnú banku Slovenska en bloc prešla pôsobnosť Úradu pre finančný trh, na ktorý predtým prešla pôsobnosť ministerstva (§ 32 ods. 3 zákona č. 329/2000 Z. z., § 57 zákona č. 96/2002 Z. z.), a to vrátane všetkých práv a povinností a majetku. Zároveň v zmysle § 45 ods. 2 zákona č. 747/2004 Z. z. sa úkony vykonané Úradom pre finančný trh v konaniach vedených v rámci jeho pôsobnosti (aj dozor/dohľad nad poisťovníctvom) považujú za úkony vykonané Národnou bankou Slovenska v konaniach podľa tohto zákona a osobitných zákonov, pričom úkony vykonané v minulosti v rámci nesprávneho úradného postupu Úradom pre finančný trh alebo ministerstvom je potrebné považovať za úkony vykonané v rámci nesprávneho úradného postupu Národnej banky Slovenska, nakoľko podľa § 4 ods. 1 písm. h) zákona č. 514/2003 Z. z. Národná banka Slovenska koná v mene štátu vo veci náhrady škody, ktorá vznikla v dôsledku nezákonného rozhodnutia ňou vydaného alebo ak škoda bola spôsobená jej nesprávnym úradným postupom.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. c) a f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Za zmatečné a nezákonné označila výroky rozsudkov súdov nižších inštancií, ktorými rozhodli, že právny základ nároku žalobkyne na náhradu škody voči Slovenskej republike, za ktorú koná Národná banka Slovenska je daný a zároveň zamietli jej nárok na náhradu rovnakej škody z titulu toho istého nesprávneho úradného postupu proti tej istej žalovanej - Slovenskej republike, za ktorú koná ministerstvo. Nadalej zastávala názor, že v zmysle relevantnej právnej úpravy nikdy nedošlo k prechodu pôsobnosti na zastupovanie štátu vo veciach zodpovednosti štátu za škodu z ministerstva na Úrad pre finančný trh a následne z Úradu pre finančný trh na Národnú banku Slovenska, pričom v tejto súvislosti zdôraznila rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zo 16. júla 2009 sp. zn. 2Cdo/149/2009. Rozsudok odvolacieho súdu označila v tejto časti za nepreskúmateľný. Vo vzťahu k zodpovednosti štátu za kalkulácie prinízkych sadzieb poistného uvedených v podkladoch žalobkyne pripojených k žiadosti o udelenie povolenia na činnosť poisťovne poukázala podrobne na dobovú právnu úpravu, ktorá regulovala pravidlá pre podnikanie poisťovne a dozor (dohľad) nad poisťovňami. Podstatou dovolacej argumentácie bolo, že z právnej úpravy v oblasti poisťovníctva nikdy nevyplývala

možnosť orgánu dozoru (dohľadu) sankcionovať poisťovňu za to, že mylne uviedla nesprávne údaje vo svojej žiadosti o povolenie na podnikanie podľa zákona č. 24/1991 Zb., pričom už v roku 1995 si kalkuláciu poistného určovala samotná poisťovňa a neurčoval ju záväzne orgán dozoru nad poisťovníctvom. Skonštatovala, že záväzný výrok a ani odôvodnenie rozhodnutia ministerstva č. j. 52/1024/1995 z 30. mája 1995 neobsahuje žiadnu zmienku o schválení obchodného plánu poisťovne orgánom štátneho dozoru nad poisťovníctvom ani o právnej záväznosti tohto plánu. Poukázala na selektívne vytříhanie argumentov z listov Národnej banky Slovenska založených v súdnom spise zo strany odvolacieho súdu. Nesúhlasila s aplikáciou zákona č. 514/2003 Z. z. v danom spore, pretože na základe prechodných ustanovení tohto zákona aj súdnej judikatúry je rozhodným zákon č. 58/1969 Zb., nakoľko k údajnému nesprávnemu úradnému postupu malo dôjsť v rokoch 1995, 1999 a 2003, t. j. pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z. Odvolací súd pritom riadne nevysvetlil, v akom konkrétnom postupe mal spočívať nesprávny úradný postup v období rokov 2003 až 2008. Namietala absenciu súčasnej existencie všetkých troch imanentných zložiek pre vznik zodpovednosti štátu za škodu. Tvrdila, že bez uzatvorenia poistných zmlúv by žalobkyni nevznikla ňou tvrdená údajná škoda, pričom táto skutočnosť svedčí o neexistencii príčinnej súvislosti medzi udelením povolenia na podnikanie žalobkyni a údajnou škodou, ktorá jej mala vzniknúť. V tejto súvislosti poukázala na konštantnú judikatúru súdov, podľa ktorej každý podnikateľský subjekt musí nevyhnutne niesť aj určité podnikateľské riziko a nemôže žiadať, aby dôsledky jeho nesprávnych podnikateľských rozhodnutí zaňho znášal štát. Argumentovala, že v prejednávacom prípade je potrebné zohľadniť aj právne záväzné akty Európskeho spoločenstva a Európskej únie, predovšetkým smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 2002/83/ES z 5. novembra 2002 o životnom poistení (ďalej len „smernica 2002/83/ES“), ako aj zákaz menového financovania podľa platného čl. 123 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, podľa čl. 101 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva v dobovo platnom znení (do 30. novembra 2009) a podľa ustanovení nariadenia Rady (ES) č. 3603/93 z 13. decembra 1993, ktoré tvoria kogentnú súčasť právneho rámca Európskej únie pre menu euro a ktoré majú prednosť aj pred zákonmi Slovenskej republiky. Uviedla, že dôsledkom zákazu menového financovania podľa práva Európskej únie je skutočnosť, že na Národnú banku Slovenska neprešla a ani nemohla prejsť pôsobnosť zo zodpovednosti štátu za prípadnú škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci Úradom pre finančný trh alebo ministerstvom. Na záver namietala, že odvolací súd vydal rozsudok 21. júla 2016, ale vyjadrenie žalobkyne k podanému odvolaniu jej doručil až 25. júla 2016. Týmto postupom odňal žalovanej procesné právo k danému vyjadreniu zaujať stanovisko ešte pred vydaním rozhodnutia a založil tak vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti navrhla, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spolu s rozhodnutím súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Žalobkyňa sa k dovolaniu v súdom stanovenej lehote nevyjadřila.

6. Ministerstvo vo vyjadrení k dovolaniu uviedlo, že jeho univerzálnym právnym nástupcom, resp. právnym nástupcom Úradu pre finančný trh v oblasti dohľadu nad finančným trhom v oblasti poisťovníctva sa stala Národná banka Slovenska, ktorá v tomto smere prebrala všetky kompetencie, práva a záväzky. Ministerstvo z tohto dôvodu nie je v spore pasívne legitimované.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je prípustné aj dôvodné, a preto treba napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spolu s rozhodnutím súdu prvej inštancie zrušiť. Správkyňa konkurznej podstaty úpadcu Rapid life životnej poisťovne, a.s. v konkurze, udelila súhlas s pokračovaním v konaní podaním zo dňa 8.9.2022, preto boli splnené zákonné podmienky, aby dovolací súd v konaní rozhodol.

8. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

13. V podanom dovolaní dovolateľka uplatnila viacero dovolacích dôvodov, pričom vec prejednávajúci senát považoval v tomto prípade za opodstatnené dať prednosť vecnému prieskumu napadnutého rozsudku odvolacieho súdu pred procesným prieskumom (pozri obdobne rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/198/2019, 4Cdo/200/2019, 4Cdo/36/2020).

14. Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP.

15. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

16. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Preskúmaním obsahu dovolania dovolací súd ustálil, že podstatnou právnou otázkou v spore je to, či štát, ktorého orgán vydal žalobkyni povolenie na podnikanie v poisťovníctve podľa zákona č. 24/1991 Zb. v znení účinnom do 31.12.1995 a neskôr kontroloval jej činnosť, zodpovedá za škodu, ktorá mala žalobkyni vzniknúť z dôvodu dlhodobého inkasovania nesprávne kalkulovaného (nižšieho) poistného. Dovolací súd

nezistil, že by táto špecifická otázka, ktorú dovolateľka vymedzila v súlade s § 432 ods. 2 CSP, bola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená, a preto je dovolanie procesne prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Následne skúmal, či dovolateľka dôvodne vyčíta odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie tejto otázky.

17. V posudzovanom prípade súdy nižších inštancií skonštatovali, že nesprávny úradný postup orgánov štátu začal v roku 1995, kedy ministerstvo rozhodnutím č. j. 52/1024/1995 z 30. mája 1995 udelilo žalobkyni povolenie na podnikanie v poisťovníctve na území Slovenskej republiky. V tom čase účinný § 11 ods. 1 zákona č. 24/1991 Zb. ukladal žiadateľovi o udelenie povolenia na podnikanie v poisťovníctve povinnosť k predmetnej žiadosti priložiť okrem stanov alebo štatútu, všeobecných poisťných podmienok a potvrdenia o zložení kaucie aj obchodný plán činnosti poisťovne. Súčasťou obchodného plánu činnosti poisťovne, ktorá mala záujem vykonávať poistenie pre prípad smrti alebo dožitia (životné poistenie), boli tiež údaje o sadzbách poisťného vrátane ich kalkulácie, tabuľky pravdepodobnosti, z ktorých vychádza kalkulácia a veľkosť úrokovej sadzby (§ 11 ods. 3 zákona č. 24/1991 Zb.). Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie zaujal právny názor, že obchodný plán činnosti žalobkyne priložený k žiadosti o vydanie povolenia na podnikanie poisťovne, rovnako tak aj sadzby poisťného a ich kalkulácie v ňom uvedené, sa vydaním samotného povolenia ministerstvom stali pre žalobkyňu právne záväznými. Žalobkyňa tak dlhodobo inkasovala poisťné vypočítané podľa nesprávne schválených kalkulačných vzorcov a zodpovednosť za to prenáša na štát, ktorého orgán jej vydal povolenie na podnikanie. Dovolací súd sa preto zaoberal otázkou, či v čase vydania označeného rozhodnutia bolo ministerstvo zo zákona povinné posudzovať obchodný plán činnosti žalobkyne aj po vecnej stránke, t. j. z hľadiska správnosti sadzieb poisťného vrátane ich kalkulácie alebo postačovalo, ak obchodný plán činnosti poisťovne bol k žiadosti o vydanie povolenia iba priložený ako jedna z príloh a obsahoval náležitosti v zmysle § 11 ods. 3 zákona č. 24/1991 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 1995.

18. Ako bolo už uvedené vyššie, podľa § 11 ods. 1 zákona č. 24/1991 Zb. účinného do 31. decembra 1995 bol žiadateľ o udelenie povolenia na podnikanie v poisťovníctve povinný k žiadosti priložiť aj obchodný plán činnosti poisťovne. Podľa § 11 ods. 2 zákona č. 24/1991 Zb. sa účinnosťou od 1. apríla 2000 (novela uskutočnená zákonom č. 101/2000 Z. z.) k žiadosti o udelenie povolenia na vznik poisťovne a podnikanie v poisťovníctve prikladal po novom návrh obchodno-finančného plánu poisťovne, ktorý musel obsahovať zákonom predpísané náležitosti, o. i. aj metódy výpočtu poisťného pri životných poisteniach, údaje o sadzbách poisťného vrátane ich kalkulácie, tabuľky pravdepodobnosti, z ktorých vychádza kalkulácia a veľkosť úrokovej sadzby. V zmysle dôvodovej správy bolo úmyslom zákonodarcu podrobnejšie upraviť vymedzenie náležitostí, ktoré musí záujemca spĺňať pri podaní žiadosti o udelenie povolenia na vznik a podnikanie v poisťovníctve, vrátane špecifikácie obchodného plánu, najmä s prihliadnutím na potreby zabezpečiť dostatočnú tvorbu rezerv a udržiavania požadovanej platobnej schopnosti poisťovne.

19. Vo vzťahu k určeniu výšky poisťného dovolací súd dodáva, že v rámci procesu liberalizácie podmienok na poisťnom trhu, ktorý bol zavýšený prijatím tretej generácie smerníc (Tretia Smernica Rady 92/96/EHS o životnom poistení), došlo v oblasti právnej úpravy európskeho poisťného trhu k odstráneniu zvyšných prvkov materiálneho dozoru. Orgány dozoru tak už nemohli požadovať schvaľovanie a ani pravidelné predkladanie poisťných podmienok, sadzieb poisťného alebo technických podkladov pre výpočet poisťného alebo technických rezerv (článok 6 ods. 5 smernice 2002/83/ES). Podľa tabuľky zhody bol článok 6 ods. 5 transponovaný do nášho právneho poriadku v § 42 ods. 8 zákona č. 95/2002 Z. z., v zmysle ktorého osoby podliehajúce dohľadu podľa tohto zákona (t. j. aj poisťovne) sú v lehote určenej Úradom pre finančný trh povinné odovzdať mu ním požadované údaje, doklady a informácie potrebné na riadny výkon tohto dohľadu. Navyše, podľa zákona č. 95/2002 Z. z. metódy výpočtu poisťného už nie sú súčasťou obchodno-finančného plánu. Podmienky, ktoré musel žiadateľ o udelenie povolenia na vykonávanie poisťovacej činnosti splniť sú v zmysle dôvodovej správy k uvedenému zákonu zamerané na prehľadnosť a nezávadnosť finančných prostriedkov, vhodnosť budúcich akcionárov poisťovne, odbornú spôsobilosť a dôveryhodnosť osôb navrhovaných za členov štatutárneho orgánu a vedúcich zamestnancov a prehľadnosť vzťahov skupiny s úzkymi väzbami, ku ktorej patrí aj akcionár s kvalifikovanou účasťou na poisťovni. Príslušná žiadosť o udelenie povolenia na

vykonávanie poisťovacej činnosti musela byť úplná, pravdivá a museli k nej byť priložené všetky požadované prílohy.

20. Za účelom vyriešenia v dovolaní nastolenej otázky sa dovolací súd zaoberal aj dôvodmi, z akých zákonodarca s účinnosťou od 1. mája 2004 zaviedol do nášho právneho poriadku povinnosť poisťovne určiť výšku poistného podľa kritérií uvedených v § 31a zákona č. 95/2002 Z. z. Porovnaním § 11 zákona č. 24/1991 Z. z. a § 31a zákona č. 95/2002 Z. z. možno konštatovať, že s účinnosťou od 1. mája 2004, po transpozícii európskych smerníc, došlo k zmene pozície úpravy poistného v rámci systematiky zákona. Poistné bolo dovtedy upravené v rámci náležitostí žiadosti o udelenie povolenia na vznik poisťovne (§ 11 zákona č. 24/1991 Z. z.) a metódy jeho výpočtu boli súčasťou obchodno-finančného plánu, ktorý tvoril prílohou žiadosti o povolenie. Po transpozícii európskych smerníc bolo poistné upravené samostatným ustanovením § 31a zákona č. 95/2002 Z. z., podľa ktorého poisťovňa a pobočka zahraničnej poisťovne sú povinné určiť výšku poistného na základe poistno-matematických metód tak, aby výška poistného zabezpečovala trvalú splniteľnosť všetkých ich záväzkov vrátane tvorby dostatočných technických rezerv a spôsobu ich umiestnenia. Tabuľka zhody návrhu predmetného zákona s európskym právom uvádza ako zdroj transpozície v § 31a článok 21 smernice 2002/83/ES, podľa ktorého poistné pre nové obchody sa stanoví v dostatočnej výške na základe primeraných aktuárskych predpokladov tak, aby umožnilo poisťovniam plniť všetky svoje záväzky a najmä vytvoriť primerané technické rezervy. Na tento účel sa môžu zohľadniť všetky aspekty finančnej situácie poisťovne bez systematického a trvalého vstupu iných zdrojov ako poistného a príjmov z neho, ktorý by mohol ohroziť solventnosť spoločnosti z dlhodobého hľadiska. Zavedenie výpočtu výšky poistného na základe poistno-matematických metód podľa názoru dovolacieho súdu súvisí aj s bodom 35 recitálu smernice 2002/83/ES, podľa ktorého „je potrebné z hľadiska ochrany poistených životov, aby si každá poisťovňa vypracovala primerané technické opatrenia. Výpočet týchto opatrení vychádza najmä zo zásad poistnej matematiky. Tieto zásady by sa mali koordinovať s cieľom uľahčiť vzájomné uznávanie finančných pravidiel platných v rôznych členských štátoch“.

21. V súvislosti s povinnosťou využívania poistnej matematiky dovolací súd považuje za dôležité poukázať na inštitút aktuára obvyklý v krajinách s vyspelou trhovou ekonomikou, ktorý v praxi predstavuje poistného matematika zodpovedného za správnosť výpočtu poistných produktov. Uvedený inštitút bol do slovenského právneho poriadku zavedený s účinnosťou od 1. apríla 2000 zákonom č. 101/2000 Z. z., ktorým bol novelizovaný zákon č. 24/1991 Zb. Podľa § 12a písm. a) zákona č. 24/1991 Zb. poisťovňa bola povinná počas vykonávania poisťovacej činnosti zabezpečiť, aby definovanie, analýzu a riešenie finančných programov v oblasti poisťovníctva s využitím metód matematickej štatistiky, finančnej a poistnej matematiky vykonával aktuár. Poisťovňa bola zároveň povinná zabezpečiť aktuárovi prístup ku všetkým údajom súvisiacim s tvorbou rezerv poisťovne, ich umiestnením a kalkuláciou poistného a raz ročne predkladať dozornému orgánu správu o tvorbe a použití prostriedkov rezerv poisťovne, správu o platobnej schopnosti poisťovne a o rozdelení podielov na prebytkoch poistného v životnom poistení spolu s vyjadrením aktuára (§ 12a písm. b/, c/ zákona č. 24/1991 Zb.). Inštitút zodpovedného aktuára bol zavedený aj do zákona č. 95/2002 Z. z., ktorý v § 37 ods. 1 písm. a) až f) ukladal pre poisťovňu a pobočku zahraničnej poisťovne povinnosť dať si zodpovedným aktuárom potvrdzovať správnosť zákonom stanovených údajov, o. i. aj výpočet sadzieb poistného a ich primeranosť. V súlade s § 37 ods. 16 zákona č. 95/2002 Z. z. v prípade zistenia nedostatkov v hospodárení poisťovne súvisiacich s výkonom činnosti zodpovedného aktuára podľa tohto zákona, bol tento povinný navrhnúť predstavenstvu poisťovne opatrenia na nápravu týchto nedostatkov. Ak tieto opatrenia neboli uskutočnené a ďalší vývoj hospodárenia poisťovne ohrozoval schopnosť poisťovne plniť záväzky vyplývajúce z vykonávanej poisťovacej činnosti, bol zodpovedný aktuár povinný o tejto skutočnosti bez zbytočného odkladu informovať Úrad pre finančný trh. Inštitút aktuára bol upravený aj v zákone č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a aktuárska funkcia je predmetom v súčasnosti účinného zákona č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Keďže základnou úlohou zodpovedného aktuára bolo výrazne prispievať k finančnej stabilite poisťovní, má dovolací súd za to, že zavedením tohto inštitútu do právneho poriadku Slovenskej republiky bola zvýraznená zodpovednosť samotnej poisťovne za správnosť aplikovanej poistnej matematiky v zákonom stanovenom rozsahu.

22. Dovolací súd zastáva názor, že v posudzovanom prípade udelenie povolenia na podnikanie v poisťovníctve zo strany ministerstva rozhodnutím č. j. 52/1024/1995 z 30. mája 1995 samo osebe neznamená, že ministerstvo týmto schválilo k žiadosti priložený obchodný plán činnosti poisťovne obsahujúci údaje o sadzbách poistného vrátane ich kalkulácie. Zo zákona č. 24/1991 Zb. zároveň nevyplýva, že obchodný plán činnosti poisťovne sa vydaním povolenia stane pre poisťovňu právne záväzným a nemenným. Ak teda žalobkyňa dlhodobo inkasovala nesprávne kalkulované poistné v nižšej výške a týmto postupom jej vznikla škoda, nie je opodstatnené, aby zodpovednosť za ňu prenášala na štát, ktorého orgán jej vydal povolenie na podnikanie. Dovolací súd sa tak nestotožňuje s právnym záverom odvolacieho súdu, že nesprávny úradný postup žalovanej začal v roku 1995 vydaním označeného rozhodnutia. S poukazom na vyššie uvedený rozbor relevantnej právnej úpravy je zrejmé, že každá poisťovňa bola sama zodpovedná za určenie jednotlivých sadzieb poistného a ich kalkulácie, pričom zákon č. 24/1991 Zb. neukladal ministerstvu povinnosť v rámci konania o udelenie povolenia na podnikanie v poisťovníctve vecne kontrolovať údaje alebo prepočítavať kalkulácie sadzieb poistného obsiahnuté v obchodnom pláne činnosti poisťovne. Aj vývoj právnej úpravy v oblasti poisťovníctva nasvedčuje tomu, že zákonná úprava sa koncentrovala na rámcové vymedzenie predpokladov, ktoré musí spĺňať žiadateľ o vydanie povolenia na podnikanie v poisťovníctve. Povinnosť každej poisťovne vytvárať rezervy na úhradu záväzkov poisťovne voči poisteným či zavedenie inštitútu aktuára do slovenského právneho poriadku predstavujú príklady vnútorných mechanizmov v poisťovni, ktoré mali zabezpečiť jej stabilné hospodárenie. Nakoľko ministerstvo vydaním rozhodnutia, ktorým udelilo žalobkyňi povolenie na podnikanie neschválilo matematicky nesprávne poistné kalkulácie obsiahnuté v jej obchodnom pláne činnosti, je potrebné zaoberať sa ďalej otázkou, či, resp. v akom rozsahu zodpovedá štát za žalobkyňou tvrdený nesprávny úradný postup orgánov dozoru (dohľadu) nad poisťovníctvom, ku ktorému malo dôjsť v rámci vykonávaných kontrol jej činnosti. V kontexte vyššie uvedených skutočností bude preto v ďalšom konaní nevyhnutné opätovne posúdiť opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku, t. j. kumulatívne splnenie základných predpokladov objektívnej zodpovednosti štátu za škodu.

23. Napriek tomu, že dovolací súd v posudzovanom prípade skonštatoval nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom, z dôvodu inštruktívnosti považuje za potrebné reagovať aj na dovoláciu argumentáciu žalovanej ohľadom namietanej existencie vád zmätočnosti v zmysle § 420 písm. c) a f) CSP.

24. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania z § 420 písm. c/ CSP a tvrdila, že v konaní pred odvolacím súdom už za štát nekonalo ministerstvo ako zákonom určený príslušný orgán verejnej moci, t. j. príslušný zákonný zástupca. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu dovolací súd uvádza, že tento dôvod sa týka procesnej spôsobilosti, teda spôsobilosti samostatne pred súdom konať ako strana sporu. Jej nedostatok sa môže fakticky vyskytnúť iba na strane fyzickej osoby ako strany alebo jej zákonného zástupcu. Právnické osoby a štáty majú procesnú spôsobilosť bez obmedzenia a vo vzťahu k nim nemôže vzniknúť jej nedostatok. Za štát pred súdom koná štátny orgán v rozsahu pôsobnosti ustanovenej osobitnými predpismi alebo právnická osoba, ktorá je oprávnená podľa osobitného predpisu (Števcík, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1362 - 1363). S poukazom na uvedené nemá predmetná dovolacia námietka žiadne opodstatnenie.

25. K námietke dovolateľky, že odvolací súd jej doručil vyjadrenie žalobkyne k odvolaniu až po rozhodnutí odvolacieho súdu vo veci samej dovolací súd uvádza, že takýto nesprávny procesný postup vo všeobecnosti predstavuje vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Vzhľadom na nesprávne právne riešenie samotnej podstaty sporu súdmi nižších inštancií však toto porušenie nedosahuje takú intenzitu, aby bolo nevyhnutné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť výlučne iba z dôvodu existencie vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP spočívajúcej v znemožnení vyjadriť sa k vyjadreniu žalobkyne. Dovolací súd navyše poznamenáva, že prípadné vyjadrenie žalovanej doručené odvolaciemu súdu pred vydaním jeho rozhodnutia by s vysokou pravdepodobnosťou nebolo spôsobilé ovplyvniť výsledok konania a závery, ku ktorým po preskúmaní veci dospel odvolací súd.

26. Vo vzťahu k namietanej nezákonnosti výrokov oboch rozsudkov súdov nižších inštancií považuje dovolací súd za opodstatnené prisvedčiť dovolateľke, že prvé dva výroky medzitýmneho rozsudku súdu prvej inštancie sú zmätočné. Z prvoinštančného rozhodnutia vyplýva, že Slovenská republika mala v konaní procesné postavenie žalovaného dvakrát, pričom odvolací súd bez odstránenia tohto rozporu medzitýmny rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny. Najvyšší súd pritom už v rozhodnutí z 26. septembra 2012 sp. zn. 6Cdo/149/2011 dospel k záveru, že štát ako ten istý subjekt môže mať procesné postavenie žalovaného len jedenkrát a pokiaľ by tomu tak nebolo, išlo by o vadu žaloby, na odstránenie ktorej je súd povinný vyzvať žalujúcu stranu. Napriek uvedenému konštatovaniu dovolací súd za účelom efektivity ďalšieho konania uzatvára, že sa stotožňuje so záverom odvolacieho súdu, že orgánom oprávneným konať za štát v tomto spore je Národná banka Slovenska z dôvodov uvedených v odôvodnení jeho rozhodnutia. Dovolací súd zároveň poznamenáva, že je účelové tvrdenie dovolateľky o tom, že najvyšší súd v rozhodnutí zo 16. júla 2009 sp. zn. 2Cdo/149/2009 judikoval, že Národná banka Slovenska nie je orgánom štátu a nemôže konať za Slovenskú republiku ako štátny orgán a zákonom č. 747/2004 Z. z. na ňu neprešla pôsobnosť zo zodpovednosti štátu za prípadnú škodu spôsobenú Úradom pre finančný trh. V označenom rozhodnutí túto otázku dovolací súd vôbec neriešil a dovolanie z procesných dôvodov odmietol ako neprípustné a vecnou správnosťou skutkových a právnych záverov odvolacieho súdu sa nezaoberal.

27. V súvislosti s námietkou dovolateľky o nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia dovolací súd uvádza, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu zodpovedá právnomu posúdeniu veci, ku ktorému dospel odvolací súd. Vzhľadom na konštatované nesprávne právne riešenie podstaty prejednávaneho sporu odvolacím súdom považuje preto dovolací súd za nadbytočné zaoberať sa kvalitou odôvodnenia jeho rozhodnutia, nakoľko vec bude znovu predmetom rozhodovania pred súdom prvej inštancie, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie, pričom súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

28. Z uvedených dôvodov dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2 v spojení s § 450 CSP).

29. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom odvolacieho súdu (§ 455 CSP).

30. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.